

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій
 Кафедра цивільної та промислової безпеки

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФЕБІТ

_____ В. Чумак
 «__» _____ 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ А. Полухін
 «__» _____ 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»

Освітньо-професійна програма: «Техногенна та промислова безпека в транспортній галузі»

Галузь знань: 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність: 263 «Цивільна безпека»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	2	120 / 4	18	18	–	84	-	-	залік.диф. 2с
Заочна	1,2	120 / 4	6	6	–	108	К.р.(д) – 2с	-	залік.диф.2с

Індекс: НМ – 3 – 263 / 21 – 3.4

Індекс: НМ – 3 – 263з / 21 – 3.4

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 2 із 15	

Робочу програму навчальної дисципліни **«Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»** розроблено на основі освітньо-професійної програми «Техногенна та промислова безпека в транспортній галузі», навчальних та робочих навчальних планів № НМ - 3 - 263/21, № РМ - 3 - 263/21 та № НМ - 3 – 263з/21, № РМ - 3 – 263з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив
доцент кафедри цивільної та
промислової безпеки, к.т.н.

_____ Синоло К.В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Техногенна та промислова безпека в транспортній галузі», спеціальності 263 «Цивільна безпека» – кафедри цивільної та промислової безпеки, протокол № ___ від «___» _____ 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми _____ Глива В.А.

Завідувач кафедри _____ Халмурадов Б.Д.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету екологічної безпеки, інженерії та технологій, протокол № ___ від «___» _____ 2021 р.

Голова НМРР _____ Гроза В.А.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Заплановані результати	4
1.2. Програма навчальної дисципліни	6
2. Зміст навчальної дисципліни	9
2.1. Структура навчальної дисципліни (Тематичний план).....	9
2.2. Контрольно (домашня) роботи.....	10
2.3. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи ЗФН	10
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	11
3.1. Методи навчання	11
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	12
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	13
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 4 із 15	

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни (ПНД) «Техногенна безпека аеропортів цивільної авіації» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення Програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених розпорядженням №249/роз. від 29.04.2021р., та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Заплановані результати.

Дана дисципліна є теоретичною основою сукупності знань, що вдосконалюють і поглиблюють інженерну підготовку у фахівців освітнього рівня магістр у галузі знань 26 «Цивільна безпека» для забезпечення надійного захисту об'єктів критичної інфраструктури, що є однією з ключових умов єдиної системи кібербезпеки України. Нормативна дисципліна направлена на вдосконалення підготовки фахівців стосовно формування переліку об'єктів критичної інфраструктури держави як важливого елемента систем заходів із забезпечення кіберзахисту та кібербезпеки України.

Метою викладання дисципліни є: формування у слухачів теоретичних знань з питань державного регулювання процесів, пов'язаних з захистом населення і територій від надзвичайних ситуацій різноманітного походження, пожежної безпеки та практичних навичок, які необхідні керівникові служби цивільного захисту для рішення організаційно-управлінських задач в рамках функціонування державної системи цивільного захисту.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з законодавством України у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури;
- вивчення основних засад та принципів державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури;
- аналіз нормативно-правової бази з питань правового регулювання безпеки на об'єктах критичної інфраструктури;
- дослідження основних принципів реалізації державних цільових програм із захисту критичної інфраструктури;
- отримання навиків з комплексу заходів з виявлення, запобігання та ліквідації наслідків інцидентів на об'єктах критичної інфраструктури України;
- встановлення обов'язкових вимог із забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури, їхньої захищеності на всіх етапах життєвого циклу, в тому числі під час створення, введення до експлуатації, модернізації.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 5 із 15	

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі **компетентності**:

- на основі аналізу і прогнозування розробляти організаційні і практичні заходи щодо попередження і ліквідації різноманітних НС та пожеж;
- приймати типові рішення з організації діяльності апаратів і підрозділів ДСНС, на рівні району і міста, під час функціонування їх у відповідних режимах;
- організовувати роботу з координації і взаємодії з місцевими органами виконавчої влади та підрозділами і аварійно-рятувальними службами відповідних центральних органів виконавчої влади під час виникнення НС та пожеж.
- визначити проблеми цивільного захисту і пожежної безпеки а також шляхи їх вирішення;
- володіти механізмом реалізації норм законодавчого права у сфері цивільного захисту та пожежної безпеки;
- оцінювати оптимальність структури і ефективність діяльності її складових частин;
- здійснювати розподіл функцій, завдань і повноважень відповідно до призначення організаційної структури ДСНС;
- аналізувати дії під час виникнення надзвичайних ситуацій у тому числі які пов'язані з пожежами;
- визначати види аварійно-рятувальних формувань і порядок організації їх діяльності;
- визначати склад сил і засобів з ліквідації окремих видів надзвичайних ситуацій;
- розробляти режимні заходи;
- розробляти окремі розділи плану дій органів управління територіальної підсистеми державної системи цивільного захисту;
- розробляти плани реагування за видами надзвичайних ситуацій та плани взаємодії.

Міждисциплінарні зв'язки: Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін «Природні та техногенні загрози, оцінювання небезпек», «Безпека потенційно небезпечних технологій та виробництв, «Державне регулювання діяльності у сфері цивільної діяльності» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Міжнародні аспекти забезпечення цивільної безпеки», «Національна та міжнародна безпека», «Організація страхових відносин» та ін.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з _1_ навчального модуля, а саме:

- навчального модуля №1 «Державна політика у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури», який є логічною завершеною, самостійною,

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 6 із 15	

цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль №1 «Державна політика у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури».

Інтегровані вимоги модуля №1:

знати:

- особливості функціонування сучасного Європейського Союзу як найбільш успішного і прогресивного міжнародного інтеграційного об'єднання держав та економічні процеси, що в ньому відбуваються, а також про проблеми і перспективи європейської інтеграції України;

- організаційні засади та напрямки діяльності Європейського Союзу;
- основні економічні політики країн Європейського Союзу;
- основну мету, стратегію та етапи європейської інтеграції України;
- основні розділи Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом;

- економічну частину Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;
- основні програми та проекти ЄС, які реалізуються в Україні.

уміти:

- аналізувати економічні відносини та дію економічних законів на рівні ЄС та країнах-партнерах;
- знаходити необхідну інформацію з економіки у європейській інтеграції на офіційних сайтах ЄС та України;
- аналізувати взаємопов'язані процеси економічної інтеграції в межах ЄС та взаємовідносинах Україна – ЄС;
- визначати перспективи співробітництва України та ЄС;
- орієнтуватися в основних розділах Угоди про асоціацію;
- знати основні положення розділів, які належать до економічної складової Угоди;
- знати про основні проекти та програми ЄС, які зорієнтовані на Україну;
- знати основи з управління проектним циклом з метою використання цих навичок при здійсненні проектної діяльності за програмами ЄС.

Тема 1. Об'єкти критичної інфраструктури.

Критерії віднесення об'єктів до критичної інфраструктури. Категорії об'єктів критичної інфраструктури для яких регламентуються особливі умови забезпечення їх захисту та функціонування.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 7 із 15	

Тема 2. Захист об'єктів критичної інфраструктури.

Особливості вразливості об'єктів критичної інфраструктури до гібридних загроз. Формування комплексу заходів, реалізований в нормативно-правових, організаційних, технологічних інструментах, спрямованих на забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури.

Тема 3. Аналіз законодавства про захист об'єктів критичної інфраструктури.

Правова основа діяльності у сфері захисту критичної інфраструктури становлять Конституція України, міжнародні договори, що стосуються захисту критичної інфраструктури, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, проект ЗУ «Про критичну інфраструктуру та її захист», інші закони України, акти Президента, Кабінету Міністрів України, а також інші нормативно-правові акти.

Тема 4. Основні засади державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури.

Забезпечення захисту критичної інфраструктури є складовою частиною забезпечення національної безпеки України. Державна політика у сфері захисту критичної інфраструктури ґрунтується на засадах шляхом визнання необхідності забезпечення безперервності функціонування критичної інфраструктури та визначення законодавчих вимог до захисту критичної інфраструктури. Принципи формування комплексу організаційних, нормативно-правових, інженерно-технічних, експлуатаційних, наукових та інших заходів, спрямованих на забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури

Тема 5. Державна система захисту критичної інфраструктури.

Координація діяльності органів виконавчої влади у сфері захисту критичної інфраструктури. Забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки процесу прийняття рішень щодо забезпечення захисту та стійкості критичної інфраструктури створюється та функціонує національна мережа ситуаційно-кризових центрів (інформаційно-аналітичних, диспетчерських), функцію яких здійснюють структурні підрозділи суб'єктів державної системи захисту критичної інфраструктури.

Тема 6. Порядок координації функціональних і територіальних підсистем захисту критичної інфраструктури.

Координація як механізм і форма управління захистом об'єктів критичної інфраструктури. Повноваження щодо здійснення функцій з координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 8 із 15	

самоврядування у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури. Режими функціонування державної системи захисту критичної інфраструктури.

Тема 7. Організаційні засади державної системи захисту критичної інфраструктури.

Організаційні засади захисту критичної інфраструктури. Планування заходів щодо забезпечення стійкості та захисту об'єктів критичної інфраструктури. Здійснення контролю за рівнем безпеки об'єктів критичної інфраструктури та їх стійкості. Взаємодія державної системи захисту критичної інфраструктури з іншими системами захисту у сфері національної безпеки

Тема 8. Міжнародне співробітництво у сфері захисту критичної інфраструктури.

Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту критичної інфраструктури. Участь України у спільних заходах із забезпечення захисту критичної інфраструктури, зокрема у проведенні спільних навчань суб'єктів сектору безпеки і оборони в рамках заходів колективної оборони з дотриманням вимог законів України “Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав” та “Про порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України”.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 9 із 15	

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Державна політика у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури»										
		2 семестр				1 семестр				
1.1	Поняття об'єктів критичної інфраструктури. Критерії визначення елементів критичної інфраструктури держави.	14	2	2	10	8	2		6	
1.2	Захист об'єктів критичної інфраструктури. Типи пошкодження об'єктів критичної інфраструктури. Аналіз загроз для об'єктів критичної інфраструктури	14	2	2	10	8	2		6	
1.3	Аналіз законодавства про захист об'єктів критичної інфраструктури	14	2	2	10	7	1		6	
1.4	Основні засади державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури. Принципи формування заходів, спрямованих на забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури.	14	2	2	10	7	1		6	
						30	6		24	
1.5	Державна система захисту критичної інфраструктури. Основні принципи Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури.	14	2	2	10	2 семестр				
						16		2	14	
1.6	Порядок координації функціональних і територіальних підсистем захисту критичної інфраструктури.	14	2	2	10	16		2	14	
1.7	Формування та реалізація державного захисту об'єктів критичної інфраструктури	17	2	3	12	16		2	14	
1.8	Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту критичної інфраструктури.	17	2	3	12	14			14	
1.9	Домашнє завдання / контрольна (домашня) робота					8			8	
1.10	Модульна контрольна робота №1	2	2	-	-	--	-	-	-	
1.11	Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-		8	
Усього за модулем №1		120	18	18	84	90	-	6	84	
Усього за навчальною дисципліною		120	18	18	84	120	6	6	108	

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 10 із 15	

2.4 Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

Для студентів ЗФН теми курсових проектів та завдання для їх виконання розробляються автором робочої програми. Вказані навчальні матеріали затверджуються протоколом засідання випускової кафедри, доводяться до відома студента індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій. Наприклад, номер варіанту теоретичної частини та завдання дорівнює сумі трьох останніх цифр індивідуального навчального плану студента.

Контрольна (домашня) робота передбачає самостійне вивчення студентами окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів та доповідей.

Метою даного виду робіт є поглиблене вивчення предмета, розвиток творчої самостійності студентів, опануванням науковим апаратом.

Основними цілями проведення даного виду роботи є:

- забезпечити педагогічні умови для поглиблення і закріплення знань, набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься на самостійного опрацювання;
- спонукати студентів до творчого та наукового обговорення найбільш складних питань навчального курсу;
- оволодіння методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються, та формування умінь і навичок до здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності.

2.3. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової семестрової контрольної роботи, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми та доводиться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Вивчення дисципліни “Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури” передбачає проведення лекційних та практичних занять з відпрацюванням навичок зі складання службових документів з кадрової роботи, а також самостійну роботу слухачів. Практичні заняття проводяться у спеціально обладнаній аудиторії.

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні (лекційні заняття передбачають розкриття сутності явищ, наукових понять, процесів, законодавчої бази України);
- практичні методи (застосування практичних знань при розв'язанні задач);

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 11 із 15	

- наочні методи (використання слайдів, ілюстрацій).

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Зосімов В.П., Садковий В.П., Ушаков Л.В. Управління та організація діяльності у сфері цивільного захисту. Харків, 2006. – 370 с.
- 3.2.2. Конституція України.
- 3.2.3. Кодекс цивільного захисту України від 2.10. 2012 р. № 5403
- 3.2.4. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану».
- 3.2.5. Альбоцій О.В., Болотських М.В., Кулешов М.М. Основи управління в органах і підрозділах МНС України. Харків, 2009. – 370 с.
- 3.2.6. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
- 3.2.7. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
- 3.2.8. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
- 3.2.9. Постанова КМУ №11 від 09. 01 .2014р. «Про затвердження положення про Єдину державну систему цивільного захисту».
- 3.2.10. Постанова КМУ № 1567 від 16.11.01р. «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня».
- 3.2.11. Постанова КМУ №192 «Про затвердження положення про організацію оповіщень і зв'язку у надзвичайних ситуаціях».
- 3.2.12. "Загальнодержавна цільова програма захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013-2017 роки", затверджено Законом України від 7.06. 2012 року. № 4909.

Допоміжна література

- 3.2.13. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. Цивільна оборона. Навчальний посібник / За заг. ред. В.С.Франчука - Львів: Афіша, 2001. – 210 с
- 3.2.14. Постанова КМУ № 775 від 30.09.2015р. «Про затвердження порядку створення і використання матеріального резерву для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».
- 3.2.15. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.11.2013 № 874 «Про затвердження критеріїв утворення державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту в адміністративно-територіальних одиницях та переліку суб'єктів господарювання, де утворюються такі підрозділи (частини)».

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

- 3.3.1 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-%D0%BF>
- 3.3.2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF>
- 3.3.3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF>
- 3.3.4. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/828-2013-%D0%BF>
- 3.3.5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/787-2013-%25D0%25BF>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 12 із 15	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Модуль № 1 «Державна політика у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури»		
Виконання завдань на знання теоретичного матеріалу	28	28
Виконання та захист практичних робіт / Виконання контрольної (домашньої) роботи	48	48
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	46	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	24	-
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	24
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова модульна рейтингова оцінка, отримана студентом за результатами виконання та захисту курсового проекту в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до відомості модульного контролю, а також до навчальної картки, залікової книжки та Додатку до диплома, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.5. В випадку диференційованого заліку підсумкова семестрова рейтингова оцінка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Правові засади захисту об'єктів критичної інфраструктури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.01 –01–2021
		Стор. 13 із 15	

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

